

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Географічний факультет
Кафедра геодезії та картографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

факультету навчальної роботи Володимир ПАСЬКО

«29» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
начальної дисципліни

“ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(З ВІДРИВОМ ВІД ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ)”

для студентів

Галузь знань	<u>Е Природничі науки, математика та статистика</u>
Спеціальність	<u>Е4 Науки про Землю</u>
Освітня програма	<u>Картографія та геоінформаційні системи</u>
Освітній ступінь	<u>Магістр</u>

Вид дисципліни – обов’язкова (ОК 13)

Форма навчання – денна

Навчальний рік – 2025/2026

Семестр – 2

Кількість кредитів ЄКТС – 6

Мова викладання, навчання та оцінювання – українська

Форма підсумкового контролю – диференційований залік

Викладачі – згідно з розподілом педагогічного навантаження

Пролонговано: на 2026/27 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2026 р.;

на 2027/28 н. р. _____ (_____) “___” _____ 2027 р.;

Київ – 2025

Розробники: **Бондаренко Едуард Леонідович**, професор кафедри геодезії та картографії, доктор географічних наук, професор; **Дудун Тетяна Володимирівна**, доцент кафедри геодезії та картографії; **Підлісецька Ірина Олександрівна**, доцент кафедри геодезії та картографії.

Затверджено на засіданні кафедри геодезії та картографії протокол № 1 від 27 серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Людмила ДАЦЕНКО

27 серпня 2025 року.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету, протокол № 7 від 27 серпня 2025 року.

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

27 серпня 2025 року.

ВСТУП.

1. Мета практики – закріплення, поглиблення отриманих теоретичних знань і набуття практичних навичок для присвоєння професійної кваліфікації за спеціальністю освітньо-наукової програми згідно з обраним вибіркоким блоком, прийняття самостійних рішень і професійного виконання робіт.

2. Попередні вимоги до забезпечення проходження виробничої практики:

- успішне опанування обов’язкових дисциплін фахової підготовки згідно з навчальним планом першого року навчання;
- знання основ теоретичної картографії, геоматики, навчальної картографії, морської картографії, сучасних методів геоінформаційного картографування;
- володіння сучасними формами та методами організації роботи у сфері їхньої майбутньої професії, зокрема, управління геоінформаційними проєктами;
- навички фахового використання геоінформаційних систем і спеціалізованого програмного забезпечення.

3. Анотація виробничої практики.

“Виробнича практика (з відривом від теоретичного навчання)” є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань – Е Природничі науки, математика та статистика спеціальності Е4 – “Науки про Землю” освітньо-наукової програми “Картографія та геоінформаційні системи”.

Виробнича практика входить до циклу обов’язкових навчальних дисциплін освітньо-наукової програми – “Картографія та географічні інформаційні системи”. Проводиться після другого семестру обсягом 180 годин (6 кредитів ЄКТС). Формою підсумкового контролю з виробничої практики є диференційований залік.

Даний вид практики студентів є одним із важливих видів навчальної роботи, що здійснюється з метою набуття ними виробничих навичок та прийняття самостійних рішень у реальних виробничих умовах. Вона покликана підготувати майбутніх фахівців до реальної практичної роботи, забезпечити належний рівень їхньої професійної підготовки та сприяти присвоєнню професійної кваліфікації.

У процесі виробничої практики відбувається не лише перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної роботи, а й створення можливості для збагачення творчого потенціалу особистості майбутнього фахівця. Адже якісного навчання і виховання студентів можна досягти лише у тому випадку, якщо весь спектр професійних обов’язків

виконується творчо, систематично здійснюється пошук ефективних форм і методів вирішення завдань відповідно до поставлених професійних цілей.

4. Основні завдання освітнього компонента:

- ознайомлення з організацією праці у виробничих підрозділах (експедиція, партія, бригада) та / або науково-дослідних (науково-виробничих, виробничих) картографічних відділах організації (підприємства, установи, компанії);

- вивчення питань організації охорони праці, протипожежної безпеки, правил техніки безпеки на виробництві та охорони навколишнього середовища;

- опанування здобувачем системи компетентностей щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати випускник магістерської освітньо-наукової програми “Картографія та геонформаційні системи;

- вивчення (поглиблення) застосування спеціалізованого програмного забезпечення, яке використовується під час виробничих процесів;

- опанування методики укладання різних видів картографічних творів, підготовки звітної документації тощо;

- набуття досвіду організаторської діяльності та роботи в колективі (в команді);

- збір, систематизація та опрацювання матеріалів для підготовки кваліфікаційної роботи магістра.

Під час виробничої практики студентами здійснюється набуття загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей згідно чинних нормативних документів, зокрема, опису ОНП “Картографія та геоінформаційні системи”:

- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності), ЗК03.

- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, ЗК05.

- Здатність працювати в команді, ЗК10.

- Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів, СК04.

- Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм, СК06.

- Вміння формулювати задачі моделювання, створювати моделі об’єктів і процесів у геосферах та їхніх компонентах із використанням математичних, картографічних методів і геоінформаційних технологій, СК10.

Отриманий під час виробничої практики з відривом від теоретичного

навчання практичний досвід повинен підтверджуватися засвідченими керівником практики та печаткою бази практики щоденником і звітом з практики із зазначенням виду, дати та тривалості виконання трудових функцій та завдань.

Звіт з виробничої практики має підтверджувати успішне виконання практикантом не менш як 2/3 професійних завдань та обов'язків, якими має володіти власник професійної кваліфікації Науковець-картограф / Cartographic research scientist або Експерт з географічних інформаційних систем / Geographic information systems expert (згідно із обраним студентом вибіркоким блоком ОНП).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1. Знати.				
1.1	Основні принципи управління галузевих підприємств, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління	Самостійне навчання та співбесіда з викладачем та керівником практики	усне опитування, самоконтроль	10%
1.2	Сучасні методи дослідження Землі та її геосфер для застосування у галузевій виробничій та науково-дослідницькій діяльності.	Співбесіда з керівником практики. Самостійне навчання	усне опитування, самоконтроль	10%
1.3	Сучасні засади природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів.	Індивідуальне навчання та співбесіда з викладачем	усне опитування, самоконтроль	10%
2. Вміти.				
2.1	Застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження наукових досліджень	Виконання завдання та контроль керівника практики від виробництва	усне опитування, самоконтроль	15%
2.2	Використовувати приладову базу, устаткування, програмне забезпечення необхідне для польового / камерального виконання географічних досліджень	Індивідуальне навчання та контроль керівника практики	усне опитування, самоконтроль	15%
2.3	Обробляти результати польових та	Індивідуальне	поточний	20%

7. Схема формування оцінки. Контроль знань, умінь і навичок здійснюється за системою, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки (20%) та оцінювання практичної підготовки (80%).

7.1 Форми оцінювання студентів:

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції до покращення змісту практики, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

Оцінювання за формами контролю:

Вид контролю	Min – 60 балів	Max – 100 балів
Виробнича характеристика, загальна оцінка керівника від підприємства	30	50
Виконання індивідуального завдання	20	30
Рівень підготовки і захист звіту	10	20

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою.

7.2 Організація оцінювання

Шкала відповідності

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
75 – 89	добре
60 – 74	задовільно
0 – 59	незадовільно

8. ПЛАН-ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (З ВІДРИВОМ ВІД ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ).

№ п/п	Порядок проходження практики	Термін в годинах
1.	Одержання та вивчення завдання на виробничу практику, оформлення на практику, знайомство зі структурою та підрозділами базової організації, проходження інструктажу з техніки безпеки.	20
2.	Виконання завдань за затвердженим календарним графіком проходження практики: виконання польових/камеральних проєктно-вишукувальних робіт; збір матеріалів; заповнення щоденника.	90
3.	Систематизація зібраних матеріалів та написання звіту.	50
4.	Оформлення звіту з виробничої практики.	10
5.	Здача звіту по практиці.	10
Всього		180

При розробці календарного плану слід передбачити не менш ніж 50% часу для проходження практики в тих підрозділах підприємства, які безпосередньо пов'язані з виконанням завдань виробничого спрямування, та 15% – для виконання індивідуального завдання.

9. ПІДСУМКИ ПРАКТИКИ. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ.

1. Після закінчення терміну виробничої практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт.

2. Письмовий звіт разом з іншими документами (оформленим щоденником, завіреною на виробництві характеристикою, планами-конспектами занять, прикладами практичних розробок тощо) подається науковому керівникові практики від кафедри.

3. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки та пропозиції, список використаної літератури тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими програмою практики.

4. Звіт з практики захищають студенти в комісії, призначеній завідувачем кафедри, у складі керівників практикою від кафедри. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії.

5. Підсумки проведення виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні вченої ради факультету.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

1. Бондаренко Е. Л. Шляхи посилення геоінформаційної підготовки студентів географічних спеціальностей / Е. Л. Бондаренко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [“Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи”] (Київ, 30–31 бер. 2018 року). – К., 2018. – С. 304–308.

2. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. – Видання офіційне. – К.: ДП “УКРНДНЦ”, 2016. – 16 с.

3. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – Видання офіційне. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. – 124 с. – (система стандартів з інформації, бібліотечної і видавничої справи).

4. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання, чинний від 01.07.2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=64463

5. Закон України “Про вищу освіту”, редакція від 21.08.2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

6. Класифікатор професій ДК 003:2010, редакція від 13.12.2024 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5573930-22#Text>

7. Національна рамка кваліфікацій. Редакція від 11.06.2025 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>

8. Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Введено в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року. Друга редакція. Зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-druga-redaktsiia-zi-zminamy.pdf>

9. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти (чинне від 13.03.2018 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>

10. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#text>

11. Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Затверджено розпорядженням ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 16 від 23 березня 2007 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Pologennya%20pro%20praktuky%2016%2023.03.2007.doc>

12. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 10 “Природничі науки”, спеціальності 103 “Науки про Землю”. Затверджено та введено в дію наказом МОН України від 21.11.2019 р. № 1453.

13. American Psychological Association / Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). – Washington D.C., 2020. [Electronic resource]. – Access mode: <https://apastyle.apa.org/products/publication-manual-7th-edition>

14. Bondarenko E. L. Geographical information systems / E. L. Bondarenko. – Kyiv: Publishing house “Bavok”, 2011. – 160 p. [In Ukrainian].

15. Shevchenko V. O. The system of criteria for definition of productivity of training of students-cartographers / V. O. Shevchenko, E. L. Bondarenko. – Cartography and Higher School. – 2009. – Issue 14. – P. 138–140. [In Ukrainian].